



เอกสารวิชาการ

Academic Focus

ลวาทกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ISBN 2287-0520

ดาวน์โหลดเอกสารได้จาก <http://www.parliament.go.th/library>



Academic Focus

สิงหาคม 2561

สารบัญ

บทนำ	1
บททั่วไป	2
การเมืองการปกครอง	3
ความเป็นมาของการป้องกันและปราบปรามการทุจริต	6
หน่วยงานปราบปรามการทุจริต	9
โครงสร้างองค์กร	10
อำนาจหน้าที่	10
การดำเนินงานขององค์กร	11
ความร่วมมือระหว่างประเทศ	12
กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต	12
ปัจจัยแห่งความสำเร็จ	15
บทสรุปและข้อคิดเห็นของผู้ศึกษา	16
บรรณานุกรม	18

เอกสารวิชาการอิเล็กทรอนิกส์

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

<http://www.parliament.go.th/library>

ลาวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

บทนำ

ประเทศลาว (Laos) มีชื่อเป็นทางการ เรียกว่า “สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” (สปป. ลาว) (The Lao People’s Democratic Republic) ในภาษาอังกฤษ คำว่า “ลาว” หมายถึง ชื่อประเทศลาว สกดว่า “Laos” ส่วน “ลาว” หมายถึง คนลาวและภาษาลาวใช้ “Lao” ในบางครั้งจะเห็นได้ว่า มีการใช้คำว่า “Laotian” แทน เนื่องจากป้องกันการสับสนกับชาติลาวที่สกดว่า “Ethnic Lao” เป็นประเทศที่มีการปกครองด้วยระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ (ทางการลาวใช้คำว่า “ระบอบประชาธิปไตยประชาชน”) โดยมีพรรคประชาชนปฏิวัติลาว (Lao People’s Revolutionary Party: LPRP) เป็นองค์กรชั้นนำประเทศ ซึ่งพรรคนี้เริ่มมีอำนาจสูงสุดตั้งแต่ประเทศลาวเริ่มปกครองในระบอบสังคมนิยมมา เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2518 โดยมีประธานประเทศ (ประธานาธิบดี) เป็นประมุขของประเทศ ซึ่งปัจจุบัน คือ นายบุนยัง วอละจิต ซึ่งดำรงตำแหน่งเลขาธิการใหญ่คณะกรรมการศูนย์กลางพรรคประชาชนปฏิวัติลาวอีกตำแหน่งหนึ่งด้วย ส่วนนายกรัฐมนตรี คือ นายทองลุน สีสุลิด (ข้อมูล ณ วันที่ 26 มิถุนายน 2561)

ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันหรือการทุจริตและประพฤติมิชอบ ถือเป็นปัญหาสำคัญที่หลายประเทศประสบ ซึ่งมีรูปแบบการทุจริตคอร์รัปชันที่แตกต่างกันออกไป อาทิ การรับสินบนของข้าราชการเพื่อช่วยเหลือพ่อค้าในการหลีกเลี่ยงภาษี การปกปิดทรัพย์สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือการซื้อเสียงเลือกตั้งของนักการเมือง ฯลฯ ในส่วนของผู้กระทำความผิด อาจเป็นการกระทำของข้าราชการการเมือง ข้าราชการประจำ หรืออาจมีเอกชนภายนอกเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ซึ่งผลกระทบ

ของการทุจริตคอร์รัปชัน อาจถือได้ว่าเป็นการสร้างความเสี่ยงต่อเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศค่อนข้างมาก ดังนั้น ในการบริหารงานของแต่ละประเทศจึงได้ตระหนักถึงผลเสียที่เกิดขึ้นจากเรื่องของการทุจริตคอร์รัปชัน จึงมีการรณรงค์ให้มีการป้องกันและขจัดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันกันอย่างกว้างขวาง เพื่อให้เกิดการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติ

สำหรับประเทศลาวก็ประสบปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเช่นเดียวกัน โดยในปี 2523 ได้มีการจัดตั้ง “คณะกรรมการตรวจสอบภายใน” ขึ้น เป็นครั้งแรก ซึ่งในห้วงเวลากว่า 38 ปี ได้มีวิวัฒนาการและการพัฒนาภายใต้ชื่อ และองค์กรรูปแบบต่าง ๆ จนกลายมาเป็น “หน่วยงานตรวจสอบและต่อต้านการทุจริตแห่งรัฐ” (State Inspection and Anti-Corruption Authority: SIAA) ในปี 2554 จนถึงปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2558, น. 56)

บททั่วไป

ประเทศลาว เป็นประเทศที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งตั้งอยู่บนใจกลางของคาบสมุทรอินโดจีน โดยเป็นประเทศที่ไม่มีทางออกทางทะเล ซึ่งตลอดแนวชายแดนของประเทศลาวมีความยาวรวม 5,083 กิโลเมตร ล้อมรอบด้วยชายแดนของประเทศเพื่อนบ้าน 5 ประเทศ ประกอบด้วย ประเทศจีน ประเทศเมียนมา ประเทศเวียดนาม ประเทศกัมพูชา และประเทศไทย (สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ เวียงจันทน์, 2560) โดยมีพรมแดนทางทิศเหนือติดกับประเทศจีน ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือติดกับประเทศเมียนมา ทางทิศตะวันออกติดกับประเทศเวียดนาม ทางทิศใต้ติดกับประเทศกัมพูชา และทางทิศตะวันตกติดกับประเทศไทย ทั้งทางบกและทางน้ำถึง 1,810 กิโลเมตร กั้นด้วยแม่น้ำโขงเป็นบางช่วง มีพื้นที่ประมาณ 237,000 ตารางกิโลเมตร ซึ่งสามารถเป็นจุดเชื่อมต่อ (Land bridge หรือ land link) ด้านคมนาคมขนส่ง และการส่งออกสินค้าของประเทศไทยไปยังประเทศที่สามในอนุภูมิภาค (กระทรวงการต่างประเทศ กรมอาเซียน, 2556, น. 16) ผ่านสะพานมิตรภาพไทย-ลาว ข้ามแม่น้ำโขงทั้ง 4 แห่ง ได้แก่ จังหวัดหนองคาย-นครหลวงเวียงจันทน์ (พิธีเปิด เมื่อวันที่ 8 เมษายน 2537) จังหวัดมุกดาหาร-แขวงสะหวันนะเขต (พิธีเปิด เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2549) จังหวัดนครพนม-แขวงคำม่วน (พิธีเปิด เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2554) จังหวัดเชียงราย-แขวงบ่อแก้ว (พิธีเปิด เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2556) (สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ เวียงจันทน์, 2560) และขณะนี้กำลังอยู่ในระหว่างดำเนินการก่อสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาว อีก 2 แห่ง คือ สะพานแห่งที่ 5 ที่จังหวัดบึงกาฬ-แขวงบอลิคำไซ (สะพานไทย-ลาว 5 แบบเสร็จลงมือ 62, 2560) และสะพานแห่งที่ 6 ที่จังหวัดอุบลราชธานี-แขวงสาละวัน (กรมทางหลวงผุดสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 6 ปักหมุด “อุบลฯ-สาละวัน” หนุนขนส่ง-ท่องเที่ยวอีสานใต้, 2561) มีประชากรประมาณ 6,960,038 ล้านคน (ข้อมูล ณ วันที่ 27 มิถุนายน 2561) (Laos Population (LIVE), 2018) ส่วนด้านภาษาจะใช้ภาษาลาวเป็นภาษาราชการ (สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ เวียงจันทน์, 2560)

การเมืองการปกครอง

ประเทศลาว เป็นประเทศที่มีการปกครองด้วยระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ (ทางการลาว ใช้คำว่า “ระบอบประชาธิปไตยประชาชน”) มีการแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 1 นครหลวง คือ นครหลวงเวียงจันทน์ และอีก 17 แขวง ได้แก่ แขวงพงสาลี แขวงหลวงน้ำทา แขวงบ่อแก้ว แขวงหัวพัน แขวงหลวงพระบาง แขวงเชียงขวาง แขวงอุดมไซ แขวงไชยะบูลี แขวงเวียงจันทน์ แขวงบอลิคำไซ แขวงคำม่วน แขวงสะหวันนะเขต แขวงสาละวัน แขวงจำปาสัก แขวงเซกอง แขวงอัตตะปือ และแขวงไชยสมบุรณ์ (สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ เวียงจันทน์, 2560)

โครงสร้างการบริหารงานของประเทศลาว

ในส่วนของโครงสร้างทางการเมืองหลักหรือการปกครองส่วนกลาง นั้น ประกอบไปด้วยสถาบันหรือองค์กรหลัก ดังต่อไปนี้

ฝ่ายบริหาร

ฝ่ายบริหารของประเทศลาวถือว่ามีอำนาจมาก เพราะบุคคลที่ก้าวขึ้นมารับตำแหน่งเป็นประธานประเทศ หรือนายกรัฐมนตรี ต่างก็มาจากการเป็นผู้นำพรรคปฏิวัติประชาชนลาว (Lao People's Revolutionary Party: LPRP) ทั้งสิ้น ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ฉบับแก้ไข พ.ศ. 2558 ได้ให้ความสำคัญกับตำแหน่งต่าง ๆ ตามลำดับ (ประวัติและข้อมูลรัฐบาล สปป. ลาว โดยย่อ, 2559) ดังต่อไปนี้

1. ประธานประเทศ (President of the Republic)

รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ฉบับแก้ไข พ.ศ. 2558 บัญญัติไว้ในหมวดที่ 6 ประธานประเทศ (มาตรา 65-68) โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้ ประธานประเทศเป็นประมุขของรัฐ เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร เป็นประธานสภาป้องกันชาติ-ป้องกันความสงบแห่งชาติ เพื่อรับประกันความเป็นเอกราช อำนาจอธิปไตย ผืนแผ่นดินอันครบถ้วน เสถียรภาพ และความมั่นคงของประเทศชาติ มีวาระการดำรงตำแหน่ง 5 ปี และดำรงตำแหน่งไม่เกินสองสมัยติดต่อกัน มาจากการลงมติด้วยคะแนนเสียงมากกว่าจำนวน 2 ใน 3 ของสมาชิกสภาแห่งชาติที่เข้าประชุมทั้งหมด นอกจากนี้ สภาแห่งชาติอาจเลือกกรองประธานประเทศ เพื่อทำหน้าที่แทนประธานประเทศได้เมื่อมีเหตุจำเป็น โดยใช้การลงมติด้วยคะแนนเสียงมากกว่าจำนวน 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกสภาแห่งชาติที่เข้าร่วมประชุมทั้งหมด ส่วนอำนาจหน้าที่ของประธานประเทศ มีดังนี้

- การประกาศใช้รัฐธรรมนูญและกฎหมายที่สภาแห่งชาติให้การรับรอง การออกคำสั่งของประธานประเทศ และการออกพระราชกฤษฎีกา
- แต่งตั้ง โยกย้าย หรือปลดตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี และสมาชิกในรัฐบาลตามความเห็นชอบของสภาแห่งชาติ
- แต่งตั้ง โยกย้าย หรือปลดตำแหน่งรองประธานศาลประชาชนสูงสุด รองหัวหน้าองค์กรอัยการประชาชนสูงสุด รองประธานองค์กรตรวจสอบแห่งรัฐ ตามการเสนอของประธานประเทศ หรือหัวหน้าองค์กรดังกล่าว

- แต่งตั้ง โยกย้าย หรือปลดตำแหน่งหัวหน้าห้องว่าการประธานประเทศ ซึ่งมีฐานะเทียบเท่ารัฐมนตรี
- แต่งตั้งเอกอัครราชทูต และผู้แทนที่มีอำนาจเต็มแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ไปประจำอยู่ต่างประเทศ หรือเรียกกลับคืนประเทศ ตามการเสนอของนายกรัฐมนตรีรับรอง
- ประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการเลือกตั้งระดับชาติ วันเลือกตั้ง จำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้ง จำนวนสมาชิกสภาแห่งชาติ และสมาชิกสภาประชาชนชั้นแขวงในแต่ละเขตเลือกตั้ง ตามการเสนอของคณะกรรมการประจำสภาแห่งชาติ เป็นต้น

2. คณะรัฐบาล (Government)

รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ฉบับแก้ไข พ.ศ. 2558 บัญญัติไว้ในหมวดที่ 7 รัฐบาล (มาตรา 69-75) โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้ นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลจะได้รับการแต่งตั้งจากประธานประเทศ โดยการรับรองของสภาแห่งชาติ มีวาระการดำรงตำแหน่ง 5 ปี ดำรงตำแหน่งไม่เกินสองสมัยติดต่อกัน โดยมีหน้าที่ชี้แนะและอำนวยความสะดวกปฏิบัติงานของรัฐบาล รวมถึงเป็นผู้แต่งตั้ง โยกย้าย หรือปลดตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี รองหัวหน้าองค์กรรัฐเทียบเท่ากระทรวง หัวหน้าทบวง รองหัวหน้าทบวง หัวหน้ากรม เจ้าแขวง เจ้าครองนครหลวง ตลอดจนเสนอเลื่อนขั้น หรือปลดชั้นนายพล พันเอก ของกำลังป้องกันชาติ-ป้องกันความสงบ มีอำนาจในการตัดสินใจ และการดูแลกิจการของกระทรวงต่าง ๆ เป็นของนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีประจำกระทรวง

3. สภาประชาชนท้องถิ่น (The Local Administration)

รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ฉบับแก้ไข พ.ศ. 2558 บัญญัติไว้ในหมวดที่ 8 สภาประชาชนท้องถิ่น (มาตรา 76-84) โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้ สภาประชาชนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นตามขั้นตอนของการปกครองท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย สภาประชาชนชั้นแขวง สภาประชาชนชั้นเมือง และสภาประชาชนชั้นบ้าน โดยมีอายุเท่ากับอายุของสภาแห่งชาติ (The National Assembly)

ฝ่ายนิติบัญญัติ

ฝ่ายนิติบัญญัติของประเทศลาว รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ฉบับแก้ไข พ.ศ. 2558 ถือว่าเป็นกฎหมายสูงสุดแห่งรัฐ แต่ในการดำเนินงานของสภาแห่งชาติ ให้ปฏิบัติตาม “กฎหมายว่าด้วยสภาแห่งชาติ” ซึ่งเป็นระบบสภาเดี่ยว (Unicameral System) สมาชิกสภาแห่งชาติมาจากการเลือกตั้งของประชาชน มีวาระการดำรงตำแหน่ง 5 ปี และการเลือกตั้งสมาชิกสภาแห่งชาติ ให้ปฏิบัติตาม “กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาแห่งชาติ” โดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาแห่งชาติต้องมีอายุ 18 ปีขึ้นไป และผู้มีสิทธิได้รับเลือกตั้งได้ต้องมีอายุ 21 ปีขึ้นไป

สภาแห่งชาติ (The National Assembly) เป็นองค์กรนิติบัญญัติที่ถือว่า เป็นองค์กรตัวแทนของประชาชน ซึ่งเป็นองค์กรตัวแทนแห่งสิทธิอำนาจ และผลประโยชน์ของประชาชน เป็นองค์กรอำนาจแห่งรัฐ และเป็นองค์กรนิติบัญญัติที่มีสิทธิพิจารณาข้อตัดสิน หรือปัญหาสำคัญของชาติ รวมทั้งติดตาม ตรวจสอบ การดำเนินงานของคณะรัฐบาล ศาลประชาชน และองค์กรอัยการประชาชน โดยดำเนินงานตามหลักการ

ประชาธิปไตยประชาชนแบบรวมศูนย์อำนาจ ดำเนินงานตามระเบียบการประชุม และพิจารณาข้อตัดสิน หรือ “บันหา” หรือผู้ติดตามหลักการเสียงข้างมาก (Majority Vote)

ปัจจุบันฝ่ายนิติบัญญัติมีสภาแห่งชาติชุดที่ 8 โดยสมาชิกสภาแห่งชาติได้รับการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2559 ทั้งหมด 149 คน (รัฐธรรมนูญลาว ฉบับแก้ไข พ.ศ. 2558, 2558) ในการประชุมสภาแห่งชาติ จะมีการประชุมสมัยสามัญ (ordinary session) ปีละ 2 ครั้ง ซึ่งสภาแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างกฎหมาย ที่รัฐบาลเสนอ และอนุมัติโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการไฟฟ้าพลังน้ำที่ผลิตไฟฟ้าได้มากกว่า 50,000 กิโลวัตต์ (สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ เวียงจันทน์, 2560) โดยมีคณะกรรมการทั้งหมด 6 คณะ ดังนี้ (ประวัติและข้อมูล รัฐบาล สปป.ลาว โดยย่อ, 2559)

1. คณะกรรมการกฎหมาย
2. คณะกรรมการเศรษฐกิจ แผนงาน และการเงิน
3. คณะกรรมการวัฒนธรรมและสังคม
4. คณะกรรมการกิจการชนเผ่า
5. คณะกรรมการป้องกันชาติและป้องกันความสงบ
6. คณะกรรมการต่างประเทศ

นอกจากนี้ สิทธิและหน้าที่ของสภาแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ฉบับแก้ไข พ.ศ. 2558 อาทิ

1. พิจารณารับรอง หรือแก้ไขรัฐธรรมนูญ
2. พิจารณารับรอง แก้ไข หรือยกเลิกกฎหมาย
3. พิจารณารับรอง กำหนด แก้ไข หรือยกเลิกภาษีและส่วยอากร
4. พิจารณารับรองแผนยุทธศาสตร์แห่งการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม (แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งรัฐ) และแผนงบประมาณแห่งรัฐ
5. แต่งตั้งหรือถอดถอนประธานประเทศ และรองประธานประเทศตามการเสนอของคณะกรรมการประจำสภาแห่งชาติ
6. พิจารณารับรองการเสนอแต่งตั้ง หรือถอดถอนสมาชิกคณะรัฐบาล (นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี รัฐมนตรีช่วย หัวหน้าองค์กรเทียบเท่ากระทรวง เจ้าแขวง และเจ้าผู้ครองนคร) ตามที่ประธานประเทศเสนอ
7. แต่งตั้งหรือถอดถอนประธานศาลประชาชนสูงสุด และอัยการประชาชนสูงสุดตามที่ประธานประเทศเสนอ

ฯลฯ

ฝ่ายตุลาการ

ก่อนปี 2523 รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พ.ศ. 2534 ยังไม่มีบทบัญญัติ มาตรการที่เกี่ยวกับศาล ศาลเป็นเพียงกรมหนึ่งในกระทรวงยุติธรรม และเพิ่งแยกเป็นอิสระเมื่อปี 2546 (สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ เวียงจันทน์, 2560) ส่วนโครงสร้างการปกครองฝ่ายตุลาการ (ประวัติและข้อมูล รัฐบาล สปป.ลาว โดยย่อ, 2559) รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ฉบับแก้ไข พ.ศ. 2558

ได้มีการกำหนดบทบัญญัติไว้ในหมวดที่ 10 ศาลประชาชน และองค์กรอัยการประชาชน (มาตรา 90-103) โดยมีโครงสร้างแบ่งออกเป็น 2 องค์กร ได้แก่

ศาลประชาชน (People's Courts) แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) ศาลประชาชนสูงสุด 2) ศาลประชาชนท้องถิ่น และ 3) ศาลทหาร

ส่วนที่มาของตุลาการ นั้น ประธานของศาลประชาชนสูงสุดได้รับการแต่งตั้งโดยประธานประเทศ ส่วนรองประธานศาลประชาชนสูงสุด และผู้พิพากษาของศาลประชาชนทุกระดับมาจากการแต่งตั้งโดยคณะกรรมการประจำสภาแห่งชาติ

องค์กรอัยการประชาชน เป็นโครงสร้างคู่ขนานกับศาลประชาชน (People's Courts) เป็นองค์กรติดตามตรวจตรา การเคารพ และปฏิบัติตามกฎหมายในขอบเขตทั่วประเทศ ในการปกป้องสิทธิ ผลประโยชน์ของรัฐ ของสังคม ผลประโยชน์อันชอบธรรมของประชาชน และสิ่งฟ้องผู้ต้องหาขึ้นศาลตามกฎหมาย ประกอบด้วย

- 1) องค์กรอัยการประชาชนสูงสุด
- 2) องค์กรอัยการประชาชนท้องถิ่น
- 3) องค์กรอัยการทหาร

โดยตำแหน่งองค์กรอัยการประชาชนสูงสุด มีหน้าที่ดูแลการปฏิบัติงานขององค์กรอัยการทั้งหมด ซึ่งมาจากการแต่งตั้งโดยสภาแห่งชาติตามการเสนอแนะของคณะกรรมการประจำสภาแห่งชาติ ส่วนรองอัยการประชาชนแต่งตั้งโดยคณะกรรมการประจำสภาแห่งชาติ ส่วนอัยการและรองอัยการต่าง ๆ รวมทั้งอัยการทหารจะได้รับการแต่งตั้งหรือถอดถอนโดยหัวหน้าองค์กรอัยการประชาชนสูงสุด

ความเป็นมาของการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

หลังจากประเทศลาวได้รับเอกราช เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2518 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวนำโดยพรรคประชาชนปฏิวัติลาว (Lao People's Revolutionary Party: LPRP) ได้จัดตั้ง “คณะกรรมการตรวจสอบภายใน” ขึ้นครั้งแรกในปี 2523 จนถึงปี 2526 มีเจ้าหน้าที่เพียง 50 คน และได้มีวิวัฒนาการและการพัฒนาภายใต้ชื่อและองค์กรรูปแบบต่าง ๆ จนกลายมาเป็น “หน่วยงานตรวจสอบและต่อต้านการทุจริตแห่งรัฐ” (State Inspection and Anti-Corruption Authority: SIAA) ในปี 2554 ซึ่งในปัจจุบันมีจำนวนบุคลากรเพิ่มขึ้นเป็น 200 กว่าคน โดยในการดำเนินการตามนโยบายด้านการต่างประเทศของรัฐบาล และการทำงานอย่างใกล้ชิดกับมิตรประเทศ และองค์การระหว่างประเทศทั้งหลาย ตลอดเวลากว่า 38 ปี หน่วยงานตรวจสอบและต่อต้านการทุจริตแห่งรัฐ (State Inspection and Anti-Corruption Authority: SIAA) ได้มีการพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างองค์กรในแต่ละระดับให้มีความเข้มแข็งและเป็นระบบยิ่งขึ้น โดยมีหน่วยงานสนับสนุนอย่างเหมาะสม มีพันธกิจที่ชัดเจน (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2558, น. 56)

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศลาว ได้สร้างความสูญเสียใหญ่หลวงให้กับงบประมาณของรัฐบาล ซึ่งปรากฏจากผลรายงานของหน่วยงานตรวจสอบและต่อต้านการทุจริตแห่งรัฐที่ได้เผยแพร่เมื่อเดือนธันวาคม 2559 พบว่า ประเทศลาวมีความเสียหายกว่า 4.8 แสนล้านกีบ (100 กีบ = 0.3948 บาท ข้อมูล ณ วันที่ 27 มิถุนายน 2561 จากธนาคารแห่งประเทศไทย) จากการทุจริตคอร์รัปชันในช่วง 5 ปี ที่ผ่านมา (ปี 2554-2558) ได้ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศและความพยายามในการลดความยากจน ประกอบกับผลสำรวจคุณภาพถนนของเวิลด์ อีโคโนมิก ฟอรัม (ดับเบิลยูอีเอฟ) ได้รายงานผลว่า ประเทศลาวเป็น 1 ใน 8 ประเทศของเอเชียที่มีคุณภาพถนนหนทางย่ำแย่ที่สุด โดยอีก 7 ประเทศ ได้แก่ ประเทศภูฏาน ประเทศเวียดนาม ประเทศกัมพูชา ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศมองโกเลีย ประเทศบังกลาเทศ และประเทศเนปาล โดยประเทศลาวมีอันดับตามหลังเพียงประเทศภูฏาน และประเทศเวียดนาม และดีกว่าอีก 5 ประเทศที่เหลือ จากผลสำรวจนี้แสดงให้เห็นว่า โครงสร้างพื้นฐานถนนเป็นตัวชี้วัดระดับการพัฒนาของประเทศ และมีความสำคัญต่อทั้งความปลอดภัยและความพึงพอใจของพลเมือง ทำให้ประเทศลาวกลายเป็นหนึ่งในประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุดของโลก และมีงบประมาณจำกัด ติดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีถนนคุณภาพต่ำที่สุด แต่ประเทศลาวอาจปรับปรุงถนนในประเทศได้ หากงบประมาณที่จัดสรรจากส่วนกลางถูกนำไปใช้อย่างเต็มที่ เนื่องจากจำนวนโครงการก่อสร้างถนนในประเทศลาวไม่ได้ดำเนินการ ผ่านการประกวดราคา ซึ่งมีผลทำให้เกิดต้นทุนสูงอย่างไม่สมเหตุผล รวมทั้งขัดขวางความพยายามในการพัฒนาถนนอีกด้วย อีกทั้งผู้ตรวจการอาวุโสจากหน่วยงานตรวจสอบและต่อต้านการทุจริตแห่งรัฐ ได้กล่าวว่า การฉ้อโกงทางการเงินส่วนใหญ่เกิดขึ้นในโครงการพัฒนาต่าง ๆ โดยเฉพาะโครงการที่ขาดการประเมินหรือกระบวนการประกวดราคา นอกจากนี้ ยังมีผลสำรวจความสะดวกในการทำธุรกิจ (อีดีพี) ที่ธนาคารโลก เผยแพร่ในปี 2561 ได้จัดให้ประเทศลาว อยู่ในอันดับที่ 141 จาก 190 ประเทศเศรษฐกิจทั่วโลก โดยอันดับของประเทศลาวลดลง 2 อันดับ เมื่อเทียบกับในปี 2560 อยู่อันดับที่ 139 ('ล้างคอร์รัปชัน' ภารกิจหนักอึ้ง 'ลาว', 2561)

ในเดือนมีนาคม 2561 เจ้าหน้าที่ระดับสูงของประเทศลาวรายหนึ่ง ได้กล่าวว่า เมื่อปี 2560 ทางการของประเทศลาวสูญเสียผลประโยชน์ไปให้กับการทุจริตคอร์รัปชันตลอดทั้งปี รวมเป็นเงิน 50 ล้านดอลลาร์ หรือราว 1,558 ล้านบาท สูงขึ้นกว่ามูลค่าคอร์รัปชันรวมเมื่อปีก่อนหน้านั้นถึง 3 เท่าตัว ประกอบกับการรายงานข่าวจากหนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ไทมส์ เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2561 ได้รายงานไว้เช่นกันว่า เฉพาะในส่วนของการพัฒนาทั้งหลายของรัฐ เกิดการ “ละเมิดกฎหมาย” และ “ละเมิดวินัยทางการคลัง” ขึ้น โดยทั้ง “หน่วยงานของรัฐ” และ “ภาคเอกชน” รวมแล้วทำให้รัฐสูญเสียเงินคิดเป็นมูลค่ากว่า 1 ล้านล้านกีบ หรือราว 1,395 ล้านบาท อีกทั้งนายบุญทอง จิตมะณี รองนายกรัฐมนตรี และเป็นประธานหน่วยงานตรวจสอบและต่อต้านการทุจริตแห่งรัฐ ได้กล่าวในที่ประชุมสมัชชาแห่งชาติ เมื่อเดือนตุลาคม 2560 ว่า “อุตสาหกรรมก่อสร้างในลาว ยิ่งนับวันยิ่งเลวร้ายลงเรื่อย ๆ ตัวอย่างเช่น ต้นทุนการตัดถนนระยะทาง 1 กิโลเมตรนั้น อยู่ที่เพียง 400,000 ดอลลาร์ แต่รัฐบาลต้องจ่ายเงิน เพื่อการนี้ไปถึง 1.7 ล้านดอลลาร์ นั่นคือรัฐต้องสูญเสียไปโดยเปล่าประโยชน์ถึง 1.3 ล้านดอลลาร์” (1 ดอลลาร์ = 33.1225 บาท ข้อมูล ณ วันที่ 27 มิถุนายน 2561 จากธนาคารแห่งประเทศไทย) (ต่างประเทศอินโดจีน: ลาวกับคอร์รัปชัน, 2561)

หากดูเรื่องภาพลักษณ์ความโปร่งใสของประเทศลาว ตั้งแต่ปี 2548-2560 จะมีค่าคะแนนดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perception Index: CPI) ดังปรากฏตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศลาว ตั้งแต่ปี 2548–2560

ปี	คะแนน	จำนวนประเทศ	อันดับ
2548	3.30 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	159	77
2549	2.60 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	163	111
2550	1.90 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	179	168
2551	2.00 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	180	151
2552	2.00 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	180	158
2553	2.10 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	178	154
2554	2.20 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	183	154
2555	21 (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	176	160
2556	26 (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	177	140
2557	25 (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	175	145
2558	25 (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	168	139
2559	30 (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	176	123
2560	29 (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	180	135

ที่มา: รวบรวมและเรียบเรียงจากเว็บไซต์ของ Transparency International

จะเห็นได้ว่า ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perception Index: CPI) ของประเทศลาว ย้อนหลัง 6 ปี ในปี 2555 ได้ 21 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 ถูกจัดลำดับอยู่ที่ 160 ของโลก สามารถพัฒนาการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันได้ดีแบบก้าวกระโดดใน 2 ช่วง คือ ช่วงปี 2555-2556 และช่วงปี 2558-2559 เพราะได้คะแนนเพิ่มขึ้นช่วงละ 5 คะแนน แม้ว่าผลงานปี 2560 จะลดลงไป 1 คะแนน ได้ 29 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 และได้อยู่อันดับที่ 135 ก็ตาม รวมทั้งทำให้ประเทศลาว อยู่อันดับที่ 9 ในกลุ่ม 10 ประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) ซึ่งมีอันดับดีกว่าประเทศกัมพูชาเพียงประเทศเดียวเท่านั้น จากภาวะตกต่ำของประเทศลาว ทำให้ประเทศเมียนมามีอันดับแซงหน้า แต่ก็ต้องยอมรับว่าประเทศลาวทำได้ดีจากการที่ประเทศลาวสามารถจัดการปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และความโปร่งใสในการบริหารราชการแผ่นดินในรอบ 6 ปี (พ.ศ. 2555-2560) จนมีค่าคะแนนดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perception Index: CPI) ที่มีพัฒนาการดีขึ้นเรื่อย ๆ และอยู่ในอันดับ 100 กว่า ๆ ของโลก จึงเป็นกรณีศึกษาที่น่าสนใจสำหรับประเทศในกลุ่มอาเซียนด้วยกันที่มีคะแนนที่มีการพัฒนาในทางที่ดีว่าเหตุใดประเทศลาวจึงมีการพัฒนาที่ดีขึ้นเรื่อย ๆ

หน่วยงานปราบปรามการทุจริต

หน่วยงานปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันของประเทศลาว มีชื่อเรียกว่า “หน่วยงานตรวจสอบและต่อต้านการทุจริตแห่งรัฐ” (State Inspection and Anti-Corruption Authority: SIAA) เกิดขึ้นเมื่อปี 2554



ภาพ ตราสัญลักษณ์ “หน่วยงานตรวจสอบและต่อต้านการทุจริตแห่งรัฐ” (State Inspection and Anti-Corruption Authority: SIAA)

ที่มา: <http://www.sea-pac.org>

หน่วยงาน SIAA เป็นองค์กรตรวจสอบระดับส่วนกลาง มีสถานะเทียบเท่ากระทรวง และเป็นหนึ่งในองค์กรบริหารของรัฐบาล โดยมีพันธกิจ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2558, น. 58)

1. ทำงานด้านเลขานุการ และมีความรับผิดชอบตรวจสอบรัฐบาลในงานตรวจสอบ งานป้องกันและต่อต้านการทุจริต และแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนของประชาชนภายใต้ขอบเขตอำนาจตามที่กฎหมายกำหนด
2. ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานตรวจสอบงานป้องกันและต่อต้านการทุจริต และแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนของประชาชน การปรับปรุงองค์กร และการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ตรวจสอบทั่วประเทศ
3. ร่วมมือกับต่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศในเรื่องของการตรวจสอบภาครัฐ และการต่อต้านการทุจริต

ปัจจุบัน “หน่วยงานตรวจสอบและต่อต้านการทุจริตแห่งรัฐ” (State Inspection and Anti-Corruption Authority: SIAA) ตั้งอยู่ ณ ถนนไกสอน พมวิหาน (Kaysone Phomvihan Road) เมืองไซเซษฐา (Saysettha District) แขวงนครหลวงเวียงจันทน์ (Vientiane)

โครงสร้างองค์กร

โครงสร้างของ “หน่วยงานตรวจสอบและต่อต้านการทุจริตแห่งรัฐ” (State Inspection and Anti-Corruption Authority: SIAA) แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2558, น. 57)

1. **ระดับส่วนกลาง** ประกอบด้วย 8 ส่วน ได้แก่ คณะรัฐมนตรี กรรมการเจ้าหน้าที่ กรรมการวิจัย และตรวจสอบสิ่งพิมพ์ กรมวิจัยเรื่องร้องเรียน กรมตรวจสอบแห่งรัฐกลาง กรมตรวจสอบแห่งรัฐท้องถิ่น กรมต่อต้านการทุจริต และกรมความสัมพันธ์ภายนอก (ข้อมูล ณ ปี 2558)

2. **ระดับท้องถิ่น** ประกอบด้วย ฝ่ายตรวจสอบแห่งรัฐ (ระดับจังหวัด) และสำนักงานตรวจสอบแห่งรัฐ (ระดับอำเภอ)

โครงสร้างบุคลากรของ “หน่วยงานตรวจสอบและต่อต้านการทุจริตแห่งรัฐ” (State Inspection and Anti-Corruption Authority: SIAA) ประกอบด้วย ประธานหน่วยงานตรวจสอบและต่อต้านการทุจริตแห่งรัฐ 1 คน ที่ได้รับการรับรองจากที่ประชุมสมัชชาแห่งชาติ ครั้งที่ 1 และมีรองประธานหน่วยงานตรวจสอบและต่อต้านการทุจริตแห่งรัฐ 2-3 คน ซึ่งนายกรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งตามคำร้องขอของประธานหน่วยงานตรวจสอบและต่อต้านการทุจริตแห่งรัฐ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2558, น. 57-58)

ปัจจุบันมีนายบุญทอง จิตมะณี เป็นรองนายกรัฐมนตรี และเป็นประธานหน่วยงานตรวจสอบและต่อต้านการทุจริตแห่งรัฐ (ประธาน ป.ป.ช. ลาว พบ “บิ๊กตุ๋”, 2561)

อำนาจหน้าที่

หน่วยงานตรวจสอบและต่อต้านการทุจริตแห่งรัฐ (State Inspection and Anti-Corruption Authority: SIAA) มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2558, น. 59-60)

1. ศึกษายุทธศาสตร์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ การป้องกันและต่อต้านการทุจริต และการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนของประชาชน เพื่อเสนอให้รัฐบาลพิจารณา

2. ออกคำสั่ง คำแนะนำ และประกาศเกี่ยวกับการตรวจสอบ การป้องกันและต่อต้านการทุจริต และการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนของประชาชน รวมทั้งเผยแพร่กฎหมาย ประกาศ และคำแนะนำที่เกี่ยวข้องต่อสาธารณะ

3. ติดตามตรวจสอบการบังคับใช้กฎหมาย ตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของกระทรวงหน่วยงานผู้ปฏิบัติ ตลอดจนตรวจสอบเมื่อมีการละเมิดกฎหมายโดยหน่วยงานหรือภาครัฐ และเจ้าหน้าที่รัฐที่อยู่ภายใต้การบริหารส่วนกลาง

4. กำกับ ดูแลการบริหารงานของรัฐ การดำเนินการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนงบประมาณของรัฐ การบริหารจัดการทรัพย์สินของรัฐ การพัฒนาสาธารณูปโภค การใช้ประโยชน์เงินกู้เงินให้เปล่า และเงินอื่น ๆ แต่ละกระทรวง

5. พิจารณาและแก้ไขปัญหารื้อร่อนเรียน คำร้องขอของประชาชนที่เกี่ยวกับการดำเนินการหรือการตัดสินใจของรัฐบาลในเรื่องที่เห็นว่าเป็นการขัดต่อกฎหมาย
6. กำกับ ดูแลการดำเนินงานป้องกันและต่อต้านการทุจริตของการบริหารภาครัฐในระดับต่าง ๆ
7. กำกับ ดูแลการแสดงบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน รายได้ รายจ่าย ของเจ้าหน้าที่รัฐที่อยู่ภายใต้การบริหารส่วนกลาง ตามที่กำหนดไว้ในกฎระเบียบ
8. ดำเนินการสืบสวน สอบสวนคดีทุจริต สรุปราย และส่งสำนวนให้อัยการพิจารณาตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย โดยมีอำนาจเรียกผู้ที่ถูกตรวจสอบ องค์กรที่เกี่ยวข้อง พยานผู้เชี่ยวชาญ และผู้ร้องขอ เพื่อให้ถ้อยคำ พร้อมด้วยพยานหลักฐาน หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และยังมีอำนาจเรียกพยานหลักฐาน และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบจากบุคคลและองค์กรที่เกี่ยวข้อง
9. สรุปรายงานการดำเนินการตรวจสอบ การป้องกันและต่อต้านการทุจริตต่อนายกรัฐมนตรี และกรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎร
10. ศึกษาและเสนอให้มีการจัดตั้งและยกเลิกองค์กรของรัฐ การแต่งตั้ง โยกย้าย เลื่อนตำแหน่ง ให้รางวัล ลงโทษทางวินัย และมาตรการอื่น ๆ สำหรับเจ้าหน้าที่ตรวจสอบให้นายกรัฐมนตรีพิจารณา
11. ให้ความรู้ สนับสนุน ใช้ประโยชน์ และดำเนินการตามนโยบายกับเจ้าหน้าที่ของรัฐภายใต้ความรับผิดชอบ
12. ร่วมมือกับต่างประเทศ และองค์การระหว่างประเทศในเรื่องการตรวจสอบ และการต่อต้านการทุจริต ตลอดจนการดำเนินการตามสนธิสัญญา และอนุสัญญาอื่น ๆ ที่ได้ลงนามไว้
13. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ที่นายกรัฐมนตรี กรรมการสภาผู้แทนราษฎรมอบหมายตามที่กฎหมายกำหนด

การดำเนินงานขององค์กร

ในการดำเนินงานของ “หน่วยงานตรวจสอบและต่อต้านการทุจริตแห่งรัฐ” (State Inspection and Anti-Corruption Authority: SIAA) จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2558, น. 57-58)

1. ในระดับส่วนกลาง หน่วยงานตรวจสอบและต่อต้านการทุจริตแห่งรัฐ (State Inspection and Anti-Corruption Authority: SIAA) ประกอบด้วย หัวหน้าและรองหัวหน้าคณะรัฐมนตรี อธิบดี และรองอธิบดีกรมต่าง ๆ หัวหน้า และรองหัวหน้ากอง และเจ้าหน้าที่วิชาการจำนวนตามสมควร

2. ในระดับท้องถิ่น หน่วยงานตรวจสอบและต่อต้านการทุจริตแห่งรัฐ (State Inspection and Anti-Corruption Authority: SIAA) ประกอบด้วย หัวหน้าฝ่าย และรองหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบแห่งรัฐ (จังหวัด เมือง) หัวหน้า และรองหัวหน้าสำนักงานตรวจสอบแห่งรัฐ (อำเภอ เทศบาล) และเจ้าหน้าที่วิชาการ

ความร่วมมือระหว่างประเทศ

หลังจากการจัดตั้ง “หน่วยงานตรวจสอบและต่อต้านการทุจริตแห่งรัฐ” (State Inspection and Anti-Corruption Authority: SIAA) แล้ว รัฐบาลได้มีการดำเนินการนโยบายด้านการต่างประเทศที่เน้นให้ความร่วมมือกับมิตรประเทศในภูมิภาค และนานาชาติ เพื่อการต่อต้านการทุจริต โดยมีความร่วมมือระดับทวิภาคีกับหน่วยงานต่อต้านการทุจริตในกลุ่มประเทศอาเซียนและอื่น ๆ เช่น การเข้าเป็นสมาชิกของความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่อต้านการทุจริตของกลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEA-PAC) การร่วมมือกับกระทรวงควบคุมตรวจตราของสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นผู้สังเกตการณ์ของสถาบันการต่อต้านการทุจริตระหว่างประเทศ (International Anti-Corruption Academy: IACA) และเป็นภาคีตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003 (United Nations Convention Against Corruption: UNCAC, 2003) (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2558, น. 60-61) รวมทั้งการทำบันทึกความเข้าใจระหว่างกันในระดับทวิภาคีกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ของประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ในการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต รวมถึงการแบ่งปันข้อมูลในการสืบสวนสอบสวนคดีที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต (The Anti-Corruption Law, 2005)

รัฐบาลของประเทศลาวเล็งเห็นถึงความสำคัญในการจัดการปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน จึงได้มีการออกกฎหมายว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2005 (THE ANTI-CORRUPTION LAW 2005) ซึ่งมีการประกาศใช้เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2548 ประกอบด้วย 10 หมวด 53 มาตรา ดังนี้

- หมวดที่ 1 บทบัญญัติทั่วไป (มาตรา 1-9)
- หมวดที่ 2 การกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหาย (มาตรา 10-21)
- หมวดที่ 3 มาตรการป้องกันการทุจริต (มาตรา 22-26)
- หมวดที่ 4 ดำเนินการตรวจสอบเกี่ยวกับการทุจริต (มาตรา 27-30)
- หมวดที่ 5 มาตรการในการต่อต้านและปราบปรามการทุจริต (มาตรา 31-34)
- หมวดที่ 6 การบังคับใช้พิพากษา (มาตรา 35-36)
- หมวดที่ 7 องค์กรต่อต้านการทุจริต (มาตรา 37-41)
- หมวดที่ 8 ภาระผูกพันความรับผิดชอบและสิทธิของผู้ได้รับการตรวจสอบ (มาตรา 42-43)
- หมวดที่ 9 นโยบายที่มีต่อบุคคลที่ให้ความร่วมมือกับรัฐ และบทลงโทษ (มาตรา 44-51)
- หมวดที่ 10 บทบัญญัติสุดท้าย (มาตรา 52-53)

กฎหมายฉบับนี้ให้ความสำคัญกับการป้องกันการทุจริต โดยถือว่า การทุจริตคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่สำคัญ ต้องได้รับการตรวจสอบ เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของประเทศ ซึ่งหากมีการฝ่าฝืนกฎหมายฉบับนี้แล้ว ทั้งผู้กระทำความผิด และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอาจได้รับโทษ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ฐานความผิดและบทลงโทษ

ฐานความผิด	บทลงโทษ
<p>บุคคลหรือองค์กรใดฝ่าฝืนกฎหมายนี้ จนเป็นเหตุทำให้เกิดความเสียหายต่อผลประโยชน์ของรัฐและสังคม หรือสิทธิและผลประโยชน์ของพลเมืองภายใต้มาตรการด้านการศึกษา หรือทางวินัย</p>	<p>การลงโทษขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของความผิด รวมถึงต้องจ่ายค่าชดเชยความเสียหายที่เกิดจากบุคคลดังกล่าว (มาตรา 45)</p>
<p>พนักงานของรัฐที่กระทำความผิดตามกฎหมายในมาตรา 10 เกี่ยวกับการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายในลักษณะดังต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การฉ้อฉลทรัพย์สินของรัฐหรือทรัพย์สินร่วมกัน ● การทุจริตทรัพย์สินของรัฐหรือทรัพย์สินร่วมกัน ● การรับสินบน ● การใช้ตำแหน่ง อำนาจ และหน้าที่ในการครอบครองทรัพย์สินของรัฐ ทรัพย์สินร่วมกัน หรือทรัพย์สินของบุคคล ● การละเมิดทรัพย์สินของรัฐหรือทรัพย์สินร่วมกัน ● การใช้ตำแหน่ง อำนาจ และหน้าที่เกินหน้าที่ในการครอบครองทรัพย์สินของรัฐ ทรัพย์สินร่วมกัน หรือทรัพย์สินส่วนบุคคล ● การทุจริตเกี่ยวกับมาตรฐานการออกแบบทางเทคนิค การออกแบบ การคำนวณ และอื่น ๆ ● การทุจริตในการเสนอราคาหรือสัมปทาน ● การปลอมแปลงเอกสารหรือใช้เอกสารปลอม ● การเปิดเผยข้อมูลลับของรัฐเพื่อประโยชน์ส่วนตน ● การนำเอกสารเก็บค้ำไว้หรือล่าช้า 	<p>เป็นลักษณะของการกระทำผิดอย่างร้ายแรง จะต้องได้รับโทษทางอาญา (มาตรา 46)</p>
<p>การฉ้อฉล การทุจริตทรัพย์สินของรัฐหรือทรัพย์สินร่วมกัน การรับสินบน การละเมิดตำแหน่ง การใช้อำนาจ และหน้าที่ในการใช้ทรัพย์สินของรัฐหรือทรัพย์สินร่วมกัน การใช้ตำแหน่ง อำนาจ และหน้าที่ในการปลอมแปลงเอกสารทางราชการ</p> <p>พนักงานของรัฐที่มีการทุจริตหรือให้เท็จเกี่ยวกับมาตรฐานทางเทคนิคเกี่ยวกับการก่อสร้าง การสำรวจ การออกแบบ หรือการคำนวณ</p>	<p>ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และต้องระวางโทษปรับร้อยละหนึ่งของมูลค่าของความเสียหาย</p>

ฐานความผิด	บทลงโทษ
<p>ผู้กระทำความผิดที่มีการทุจริตหรือปลอมแปลงเกี่ยวกับมาตรฐานทางเทคนิคเกี่ยวกับการก่อสร้าง การสำรวจ การออกแบบ และการคำนวณเป็นประจำจนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายร้ายแรง</p> <p>ผู้กระทำความผิดที่มีการทุจริตหรือปลอมแปลงเกี่ยวกับมาตรฐานทางเทคนิคเกี่ยวกับการก่อสร้าง การสำรวจ การออกแบบ และการคำนวณเป็นประจำ ในฐานะเป็นกลุ่ม และก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรง</p>	<p>ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี และต้องระวางโทษปรับร้อยละหนึ่งของมูลค่าของความเสียหาย</p> <p>ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และต้องระวางโทษปรับร้อยละหนึ่งของมูลค่าของความเสียหาย (มาตรา 47)</p>
<p>พนักงานของรัฐที่มีการกระทำการทุจริตในการเสนอราคาหรือสัมปทาน</p>	<p>ต้องถูกเพิกถอนสิทธิ และปรับตามบทบัญญัติแห่งมาตรา 47 แห่งกฎหมายนี้ (มาตรา 48)</p>
<p>พนักงานของรัฐที่เปิดเผยความลับของรัฐหรือผู้บริหารเพื่อประโยชน์ส่วนตน</p>	<p>ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสามปี และจะปรับตั้งแต่สองล้านกีบไปจนถึงสิบล้านกีบ (มาตรา 49) (100 กีบ = 0.3948 บาท ข้อมูล ณ วันที่ 27 มิถุนายน 2561 จากธนาคารแห่งประเทศไทย)</p>
<p>พนักงานของรัฐที่ตั้งใจถือครองเอกสารหรือคืนเอกสารเพื่อประโยชน์ใด ๆ</p>	<p>ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามเดือนถึงหนึ่งปี และจะปรับตั้งแต่หนึ่งล้านกีบจนถึงห้าล้านกีบ (มาตรา 50)</p>
<p>พนักงานของรัฐที่กระทำความผิดเกี่ยวกับการทุจริตตามมาตรา 10 ของกฎหมายฉบับนี้ ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อผลประโยชน์ของรัฐและสังคม หรือสิทธิ และผลประโยชน์ของประชาชน</p>	<p>ต้องจ่ายเงินค่าชดเชยความเสียหายอย่างเต็มรูปแบบ และทรัพย์สินทั้งหมดที่ได้มาจากการกระทำความผิดจะถูกริบ (มาตรา 51)</p>

ที่มา: รวบรวมและเรียบเรียง โดยสรุปสาระสำคัญของกฎหมายว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2005 (THE ANTI-CORRUPTION LAW 2005)

ทั้งนี้ บทลงโทษตามกฎหมายว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2005 (THE ANTI-CORRUPTION LAW 2005) มีทั้งโทษปรับ และจำคุกระหว่าง 5-20 ปี โดยลงโทษผู้กระทำความผิด ผู้มีส่วนรู้เห็น หรือผู้ที่ไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบการทุจริตที่เกิดขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นการลงโทษผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทุจริตทั้งหมด

นอกจากนี้ บุคคลหรือองค์กรใดที่มีผลการดำเนินงานที่โดดเด่นในการดำเนินการตามกฎหมายนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ให้ความร่วมมือและให้ข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริต จะได้รับการคุ้มครองความปลอดภัย ได้รับรางวัล และนโยบายอื่น ๆ ตามความเหมาะสมอีกด้วย (ตามมาตรา 44 ของกฎหมายว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2005 (THE ANTI-CORRUPTION LAW 2005))

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

หน่วยงานตรวจสอบและต่อต้านการทุจริตแห่งรัฐ (State Inspection and Anti-Corruption Authority: SIAA) มีแผนแม่บทต่อต้านการทุจริตฉบับปี 2558-2563 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการของรัฐบาล ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงกฎระเบียบ ข้อกำหนดต่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อเป็นหลักประกันว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐ ทหาร เจ้าหน้าที่ตำรวจ รวมทั้งรัฐวิสาหกิจ และองค์กรภาครัฐอื่น ๆ มีความโปร่งใส เข้มแข็ง และมั่นคง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนในการบริหารของรัฐ ตลอดจนเพื่อควบคุมและต่อสู้กับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน รวมถึงการปกป้องทรัพย์สินของรัฐ และมุ่งหวังให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ ภาคเอกชน และประชาชน นักธุรกิจ ได้รับรู้ และเข้าใจเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ดังกล่าว ตลอดจนเข้ามีส่วนร่วม ภายใต้มาตรการที่กำหนดไว้ ได้แก่ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2558, น. 61-62)

1. ให้ความรู้เกี่ยวกับอุดมการณ์ทางการเมืองแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชนทุกระดับชั้น เพื่อให้มีจริยธรรม ศีลธรรมอันดี มีคุณธรรม เคารพกฎหมาย ปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยจิตสำนึกแห่งความรับผิดชอบ และความโปร่งใส
2. เสริมสร้างและจัดทำกฎหมายเกี่ยวกับการต่อต้านการทุจริต ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาที่ทันสมัย และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคม
3. ปรับปรุงกลไกการบริหารงานของภาครัฐ
4. ยกระดับองค์กรและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านการต่อต้านการทุจริต เพื่อให้มั่นใจว่าสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างรวดเร็วฉับไว มีประสิทธิภาพ และทันเวลา
5. การจัดการกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันต้องเฉียบขาด และเป็นไปตามกฎหมายเพื่อให้ลงโทษทุกคน
6. รัฐบาลประกาศโรดแมพการพัฒนา เมื่อปี 2559 โดยตั้งเป้าหมายในการเลื่อนอันดับจากอันดับเลข 3 หลัก ให้อยู่ในอันดับเลข 2 หลัก ภายในปี 2563

บทสรุปและข้อคิดเห็นของผู้ศึกษา

ท่ามกลางปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเป็นวงกว้าง รัฐบาลของประเทศลาวได้ประกาศโรดแมพการพัฒนาที่ได้ประกาศไว้เมื่อ 2 ปีที่แล้ว โดยตั้งเป้าหมายในการเลื่อนอันดับจากอันดับเลข 3 หลักให้อยู่ในอันดับเลข 2 หลัก ภายในปี 2563 นั้นหมายความว่า ประเทศลาวจำเป็นต้องทำอันดับให้ดีขึ้นอย่างน้อย 36 อันดับ เพื่อให้ได้อันดับเลข 2 หลัก ของโลกภายในช่วงเวลาเพียง 2 ปี แน่นอนว่า การประกาศเป้าหมายใหญ่ดังกล่าวจะได้รับการขานรับจากประชาชนทั่วไป และโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากภาคธุรกิจ แต่อย่างไรก็ตาม การที่รัฐบาลของประเทศลาวกลับไม่ได้ตั้งเป้าหมายใหญ่คล้ายกันนี้ให้สอดคล้องกับผลสำรวจที่เกี่ยวกับการทุจริตและคุณภาพถนน ในการยกอันดับด้านต่าง ๆ นั้น ซึ่งมีความสำคัญอย่างมากกับประเทศลาวที่กำลังพยายามอย่างหนักในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ที่อาจนำไปสู่สถานการณ์ภายในประเทศที่ดีขึ้น เนื่องมาจากการพัฒนาประเทศในหลาย ๆ ด้าน

ผู้ศึกษาเห็นว่า ประเทศลาวจำเป็นต้องตระหนักว่าประเทศอื่น ๆ อีกหลายประเทศที่กำลังมีความพยายามที่คล้ายกัน เพื่อให้การวางแผนพัฒนาประเทศของตนประสบผลสำเร็จ ซึ่งหมายความว่า หากประเทศลาวยังพัฒนาประเทศในอัตราที่เดินหน้าอย่างเชื่องช้า ก็ไม่อาจทำให้ประเทศมีความก้าวหน้าเลื่อนอันดับขึ้นมาแข่งหน้าประเทศอื่น ๆ ได้ ดังนั้น จะต้องสร้างแรงดึงดูดสำหรับนักลงทุนต่างชาติที่มีศักยภาพให้มาลงทุน รวมทั้งการขยับอันดับผลสำรวจระดับโลกยังมีความสำคัญต่อประเทศลาวเป็นอย่างมากอีกด้วย เนื่องจากประเทศทั่วโลกใช้ผลสำรวจเหล่านี้เป็นตัวชี้วัดที่น่าเชื่อถือ อีกทั้งภาคธุรกิจยังใช้ตัวชี้วัดเหล่านี้เป็นหลักในการตัดสินใจว่าจะลงทุนในประเทศใด ซึ่งนักธุรกิจบางรายก็ใช้หลักประเมินสถานการณ์ของประเทศนั้น ๆ ดังนั้น หากสิ้นสุดปี 2563 แล้ว ประเทศลาวก็ยังไม่อาจขยับอันดับเรื่องการคอร์รัปชันเป็นอันดับเลข 2 หลัก และหลุดพ้นจากสถานะประเทศพัฒนาน้อยที่สุดได้ อาจทำให้ประเทศลาวมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองได้ ทั้งนี้ เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2561 ที่ผ่านมา นายบุนทอง จิตมะนิ รองนายกรัฐมนตรีและประธานหน่วยงานตรวจสอบและต่อต้านการทุจริตแห่งรัฐ และคณะ ได้เดินทางมาเยือนสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) อย่างเป็นทางการ เพื่อการหารือและมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลประสบการณ์ในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันให้ลดน้อยลง รวมถึงแนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน และการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายภายใน เพื่ออนุวัติการตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003 (United Nations Convention against Corruption-UNCAC, 2003) และหารือถึงความร่วมมือตามบันทึกความเข้าใจระหว่างกัน โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการต่อต้านการทุจริต ความร่วมมือที่เป็นประโยชน์ต่อการได้สวนคดีทุจริต การแบ่งปันข้อมูลทางการข่าว การติดตามทรัพย์สิน การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และการส่งเจ้าหน้าที่มาร่วมฝึกอบรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) โดยเฉพาะการสืบสวนสอบสวนคดีทุจริต และการตรวจสอบทรัพย์สิน อย่างไรก็ตามบันทึกความเข้าใจฉบับนี้จะสิ้นสุดในเดือนธันวาคม 2561 ดังนั้น ทั้งสองประเทศจึงมีมติเห็นชอบต่ออายุบันทึกความเข้าใจดังกล่าว เพื่อประโยชน์ในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันร่วมกัน นับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งของทั้งสอง

ประเทศ เนื่องจากประเทศทั้งสองเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดต่อกัน การประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดย่อมเป็นประโยชน์ในการต่อต้านการทุจริตระหว่างสองประเทศ รวมทั้งเป็นการเสริมสร้างความแข็งแกร่งในภูมิภาคอาเซียน เพราะปัจจุบันรูปแบบของการทุจริตคอร์รัปชันมีความซับซ้อนและมีลักษณะเป็นอาชญากรรมข้ามชาติและทวีความรุนแรงมากขึ้น

จัดทำโดย

นายโชคสุข กรกิตติชัย

วิทยาการชำนาญการพิเศษ

กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ

โทร. 0 2244 2060 โทรสาร 0 2244 2058

Email: sapagroup01@gmail.com

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรมทางหลวงผุดสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 6 ปักหมุด “อุบลฯ-สาละวัน” หนุนขนส่ง-ท่องเที่ยว
อีสานใต้. (24 มกราคม 2561). สืบค้น 30 พฤษภาคม 2561 จาก [https://www.prachachat.net/
property/news-106043](https://www.prachachat.net/property/news-106043)
- กระทรวงการต่างประเทศ, กรมอาเซียน. (2556). **ASEAN Mini Book**. กรุงเทพฯ: Page Maker.
- ต่างประเทศอินโดจีน: ลาวกับคอร์รัปชัน. (6 เมษายน 2561). **มติชนออนไลน์**. สืบค้น 9 เมษายน 2561
จาก https://www.matichonweekly.com/column/article_93269
- ประธาน ป.ป.ช ลาว พบ “บิ๊กตุ๋” . (22 กุมภาพันธ์ 2561). สืบค้น 27 มีนาคม 2561 จาก [http://www.springradio.in.th/
contents/6344](http://www.springradio.in.th/contents/6344)
- ประวัติและข้อมูลรัฐบาล สปป.ลาว โดยย่อ. (25 มกราคม 2559). สืบค้น 27 มีนาคม 2561 จาก
http://www.asean thai.net/ewt_news.php?nid=5222&filename=aseanknowledge
- รัฐธรรมนูญลาว ฉบับแก้ไข พ.ศ. 2558. (2558). สืบค้น 28 มีนาคม 2561 จาก
www.senate.go.th/w3c/senate/pictures/content/file_1460956947.docx
- ‘ล้างคอร์รัปชัน’ ภารกิจหนักอึ้ง ‘ลาว’. (2 มีนาคม 2561). **กรุงเทพธุรกิจ**. น. 12(ล่าง). สืบค้นจาก ฐานข้อมูล
iQNewsClip
- สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ เวียงจันทน์. (2560). **ข้อมูลพื้นฐานสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว**.
สืบค้น 27 มีนาคม 2561 จาก <http://vientiane.thaiembassy.org/th/about/>
- สะพานไทย-ลาว 5 แบบเสร็จลงมือ 62. (28 ตุลาคม 2560). สืบค้น 30 พฤษภาคม 2561
จาก <https://www.thairath.co.th/content/1110047>
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2558). **คู่มือหน่วยงานต่อต้านการทุจริต
ในภูมิภาคอาเซียน**. กรุงเทพฯ: กรุงเทพฯธุรกิจ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2559). **รัฐสภาอาเซียน (Asean Parliamentary)**. กรุงเทพฯ:
สำนักการพิมพ์.

ภาษาต่างประเทศ

- Laos Population (Live). (2018). Retrieved June 27, 2018 from
<http://www.worldometers.info/world-population/laos-population/>
- The Anti-Corruption Law. (2005). Retrieved March 27, 2018 from [http://www.sea-
pac.org/wp-content/uploads/2016/11/Anti-Corruption-Decree-2005-Eng.pdf](http://www.sea-pac.org/wp-content/uploads/2016/11/Anti-Corruption-Decree-2005-Eng.pdf)

Transparency International. (2017). **Corruption perceptions index 2017**. Retrieved June 27, 2018 from https://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2017

ภาพอ้างอิง

ตราสัญลักษณ์ “หน่วยงานตรวจสอบและต่อต้านการทุจริตแห่งรัฐ” (State Inspection and Anti-Corruption Authority: SIAA). สืบค้น 27 มีนาคม 2561 จาก <http://www.sea-pac.org>